

# ÅOP og ÅOK

- metodebeskrivelse 2016

Kontakt:

Pressechef Tim Smidemann 23 34 17 02

18. maj 2017

## Indholdsfortegnelse

|       |   |    |
|-------|---|----|
| 1     | Indledning .....  | 3  |
| 2     | Overblik .....  | 3  |
| 3     | ÅOK - opsparing .....   | 4  |
| 3.1   | Direkte omkostninger .....  | 4  |
| 3.2   | Indirekte omkostninger .....  | 5  |
| 3.2.1 | Investeringsomkostninger i Danica Balance, Danica Link og Danica Select .....           | 5  |
| 3.2.2 | Investeringsomkostninger og betaling for ansvarlig kapital i Danica Traditionel .....   | 6  |
| 4     | ÅOK - forsikring .....  | 8  |
| 5     | ÅOP .....   | 9  |
| 6     | Beregning af afkast .....   | 10 |
| 7     | Bilag .....   | 11 |
| 7.1   | Bilag 1: Beregning af ÅOP i investeringsfonde .....                                     | 11 |
| 7.2   | Bilag 2: Specifikation af investeringsomkostninger for Danica Balance.....              | 12 |
| 7.3   | Bilag 3: Specifikation af investeringsomkostninger for Danica Link 2016.....            | 14 |
| 7.4   | Bilag 4: Specifikation af kundernes indirekte omkostninger for Danica Traditionel ..... | 15 |
| 7.5   | Bilag 5: Oversigtsskema i henhold til henstilling fra Forsikring & Pension.....         | 20 |
| 8     | Afstemningsskema i henhold til henstilling fra Forsikring & Pension .....               | 21 |
| 9     | Erklæringer .....   | 22 |
| 9.1   | Erklæring fra Danica Pension.....   | 22 |
| 9.2   | Revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP .....                                     | 23 |

## 1 Indledning

Kontooversigten indeholder alle omkostninger – direkte og indirekte – opgjort for den enkelte kunde vedrørende Danicas danske aktiviteter.

Danica Pension viser to nøgletal: Årlige Omkostninger i Kroner (ÅOK) og Årlige Omkostninger i Procent (ÅOP). Beregningen af de to nøgletal følger henstillingen fra brancheforeningen Forsikring & Pension.

Nøgletallene gør det muligt for kunden at se, hvor meget af de indbetalte midler, der anvendes til andet end opsparingen. De skaber også grundlag for at sammenligne omkostningerne ved opsparing og forsikring i Danica Pension med opsparing og forsikring i et andet pensionselskab eller i et pengeinstitut.

Ved opgørelsen af omkostningerne har det været ambitionen at få alle omkostninger med. Med en sådan ambition vil der i praksis være behov for at foretage valg og tilnærmelser. Der skal ikke være tvivl om, hvilke afgrænsninger og definitioner der er foretaget for så vidt angår omkostninger. Derfor kan du her læse i detaljer, hvordan vi har gjort. Derudover finder du en kort beskrivelse af, hvordan afkast i procent er beregnet.

Metodebeskrivelsen i dette notat er beregnet for læsere med indsigt i pensionsforhold.

## 2 Overblik

### ÅOK

Årlige omkostninger i kroner (ÅOK) er summen af alle omkostninger i et givet kalenderår.

Alle direkte og indirekte omkostninger er regnet med.

Det er omkostninger i bred forstand. Der er således indregnet alle udgifter til administration, rådgivning, betaling for kapital, investeringsforvaltning og lignende.

Der medregnes udgifter, der direkte fremgår af den sædvanlige kontooversigt, udgifter der fratrækkes inden investeringsafkastene gøres op, og udgifter der fragår i kollektive midler.

I kontooversigten er der beregnet et samlet ÅOK, som består af et ÅOK vedrørende opsparing og et ÅOK vedrørende forsikring. Opdelingen af ÅOK er foretaget for at give bedre mulighed for at sammenligne det rene opsparingsprodukt med opsparingsprodukter i andre pensionselskaber og i pengeinstitutter.

### ÅOP

Årlige omkostninger i procent – ÅOP er beregnet på baggrund af samlet ÅOK.

$$\text{ÅOP} = \text{ÅOK} / \text{Saldoen ultimo året}$$

ÅOP beregnes for hele kalenderår, og vil for kunder med Danica Balance, Danica Link og Danica Select være tilgængelig for det foregående år umiddelbart efter årsskiftet. For kunder med Danica Traditional vil ÅOP for det foregående år være tilgængelig umiddelbart efter offentliggørelsen af årsregnskabet, det vil sige primo februar.

## Resultat 2016

|     | Gennemsnitsrente | Danica Balance | Danica Balance m. garanti | Markedsrente | Markedsrente m. garanti | Samlet |
|-----|------------------|----------------|---------------------------|--------------|-------------------------|--------|
| ÅOP | 1,9%             | 1,1%           | 1,2%                      | 1,3%         | 1,3%                    | 1,6%   |

Gennemsnitsrente er påvirket af, at der er indtægtsført risikotillæg fra skyggekontoen. Det medfører, at ÅOP er lidt højere end normalt.

Markedsrente består i Danica både af et link-produkt og et livscyklus-produkt. På link-produktet er omkostningerne generelt højere end på livscyklus-produktet, da der i højere grad anvendes ekstern fondsforvaltning. Vores primære produkt, livscyklusproduktet Danica Balance, har i 2016 et ÅOP på blot 1,1% (opgjort uden betaling for garanti for sammenlignelighedens skyld).

En korrekt sammenligning af Danicas livscyklusprodukt med andre selskaber vil derfor være Danica Balance uden garanti, som i 2016 havde en ÅOP på 1,1%. I en analyse af livscyklusprodukter med garanti vil Danica Balances ÅOP være 1,2%.

## 3 ÅOK - opsparing

### 3.1 Direkte omkostninger

Direkte omkostninger er omkostninger, som løbende trækkes direkte fra kundens opsparing. De dækker typisk de omkostninger, Danica Pension har til administration m.v. Derudover findes der under definitionen af direkte omkostninger en række omkostninger forbundet med benyttelsen af forsikringsmæglere samt omkostninger i forbindelse med investering og ændring af risikoprofil i markedsprodukterne.

| Danica Balance, Danica Link og Danica Select  | Danica Traditionel  |
|---|---|
| <b>Direkte omkostninger</b>   |   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Administrationsomkostninger m.m.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Faste gebyrer og gebyr ved indbetaling</li> <li>• Omkostninger af løbende indbetalinger og indskud</li> <li>• Omkostninger af ordningens værdi</li> </ul> </li> <li>• <b>Handelsomkostninger (Kurtage)</b></li> <li>• <b>Betaling for garanti</b></li> <li>• <b>Ændringsomkostninger</b></li> <li>• <b>Danica Valg gebyr</b></li> <li>• <b>Honorar til forsikringsmægler</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Indtegningshonorar</li> <li>• Etableringsomkostninger</li> <li>• Løbende honorar</li> </ul> </li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Administrationsomkostninger m.m.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Faste gebyrer og gebyr ved indbetaling</li> <li>• Omkostninger af løbende indbetalinger og indskud</li> </ul> </li> <li>• <b>Honorar til forsikringsmægler</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Indtegningshonorar</li> <li>• Etableringsomkostninger</li> <li>• Løbende honorar</li> </ul> </li> </ul> |

De direkte omkostninger beregnes typisk som en andel af indbetalingen, en andel af opsparingen eller et fast gebyr. De faktiske satser afhænger af den enkelte forsikringsaftale.

I kontooversigten er administrationsomkostningerne opdelt på omkostninger vedrørende opsparing og omkostninger vedrørende forsikringer.

## 3.2 Indirekte omkostninger

Der er en række omkostninger forbundet med investeringen af kundernes opsparing i alle Danica Pensions opsparingsprodukter. Desuden betales for den ansvarlige kapital, som Danica Pension stiller til rådighed i Danica Traditionel.

Fælles for disse typer omkostninger er, at de bliver fratrukket før afkastet på kundernes opsparing opgøres og dermed ikke trækkes fra kundens depot.

Disse omkostninger er af forskellig karakter i markedsprodukterne Danica Balance, Danica Link og Danica Select henholdsvis Danica Traditionel. Derfor gennemgås de hver for sig i de næste afsnit.

### 3.2.1 Investeringsomkostninger i Danica Balance, Danica Link og Danica Select

For Danica Balance og Danica Link afholdes omkostningerne forbundet med investeringen af opsparingen inde i de benyttede investeringsfonde. Disse investeringsomkostninger fratrækkes for beregning af fondenes investeringsafkast.

Det er ikke muligt at opgøre den enkelte kundes andel af omkostningerne i fondene eksakt. I stedet har vi beregnet de samlede årlige omkostninger i hver fond i overensstemmelse med Forsikring & Pensions definition af ÅOP. Den enkelt kundes omkostninger i den enkelte fond beregnes så som ÅOP for fonden ganget med gennemsnittet af kundens primo og ultimo beholdning. Beregningen foretages på månedsbasis og aggregeres til et årligt beløb.

De omkostninger, der således beregnes på baggrund af ÅOP i fondene, indgår som en del af ÅOK vedrørende opsparing.

I bilag 1 findes en beskrivelse af, hvorledes ÅOP for investeringsfonde opgøres. I bilag 2 findes opgørelsen af fondsomkostninger for Danica Balance, og i bilag 3 findes en opgørelse for Danica Link.

#### Investeringsomkostninger - Danica Balance og Danica Link

- **Fondsomkostning (Investeringsomkostninger)**
  - Betaling til forvaltere
  - Administrationsomkostninger, bl.a. løn, honorarer, husleje, revision, depotbank
  - Markedsføringsomkostninger (inkl. salgsprovision til Danica Pension)
  - Emissionstillæg og indløsningsfradrag
  - Direkte handelsomkostninger, herunder kurtage, ved den løbende porteføljepleje i investeringsfonden

Danica opdaterer som udgangspunkt ÅOP for investeringsfondene en gang om året i forbindelse med de danske investeringsforeningers regnskabsaflæggelser. Alle ændringer i ÅOP får virkning fra ændringstidspunktet og ca. 12 måneder frem<sup>1</sup>. Herudover kan vi gennemføre en ekstraordinær opdatering af omkostningssatserne, såfremt en eller flere omkostningssatser ændres markant. En sådan ekstraordinær ændring kan for eksempel skyldes en ændring af investeringsstrategien i en

<sup>1</sup> For eksempel baserer ÅOP/ÅOK for Danica Pension vedrørende 2016 sig således på 2015-regnskabet (typisk for de sidste otte måneder af 2016) og 2014-regnskabet (typisk for de første fire måneder af 2016) for fondene. Det har været en nødvendig praktisk afgrænsning, da de endelige omkostninger for et kalenderår først er tilgængelige et par måneder inde i de efterfølgende år. Det vurderes ikke, at dette vil have nævneværdig betydning for opgørelsen, da ændringer i ÅOP for investeringsfondene fra år til år for langt de fleste er beskedne.

fond – herunder Danica Pensions egne Balance-fonde – eller ved markante ændringer af en dansk investeringsfonds emissionstillæg og indløsningsfradrag.

Normalt vises en investeringsfonds afkast efter fondsomkostningerne er afholdt i fonden. For at gøre fondsomkostningen synlig, vises først afkastet inklusiv fondsomkostninger beregnet på baggrund af ÅOP'er for fondene. Derefter vil de beregnede fondsomkostninger blive vist separat og blive trukket fra bruttoafkastet, hvilket resulterer i det sædvanlige investeringsafkast efter omkostninger, der således ikke ændres.

I Danica Select har Danicas kunder adgang til selv at investere pensionsopsparingen direkte i enkelt-aktiver, som aktier og obligationer, såvel som i en lang række danske og udenlandske investeringsfonde. Udbuddet af investeringsfonde i Danica Select er meget stort og dynamisk, og Danica Pension har ikke mulighed for at sikre, at der indhentes og regnes på fondsomkostningerne for alle de investeringsfonde, som kunderne har mulighed for at investere i. Da vi dermed ikke kan være sikre på, at vi har alle de relevante investeringsomkostninger med i beregningerne, opgør vi ikke investeringsomkostningerne for kunder med Danica Select. Kunderne i Danica Select gøres opmærksom på dette i ÅOP-beregningen.

Værd at bemærke:

- Danica Pension baserer sig på Forsikring & Pensions definition af ÅOP.
- Omkostningerne regnes på månedsbasis på baggrund af et gennemsnit af kundens primo og ultimo beholdning.

Afgrænsninger:

- I overensstemmelse med Forsikring & Pensions opgørelse af ÅOP indgår indirekte handelsomkostninger, hvor disse indgår som en del af den handlede kurs (spreads), ikke.
- Det ÅOP, der anvendes ved beregning af fondsomkostninger i den enkelte måned, vil være fra seneste tilgængelige regnskabsår. Der vil således være en periodeforskydning, og tallene korrigeres ikke bagud i tid. Det kan især have betydning for de fonde, der opererer med performance fees.
- I Danica Select kendes investeringsomkostningerne ikke med sikkerhed og oplyses derfor ikke til kunderne.

### 3.2.2 Investeringsomkostninger og betaling for ansvarlig kapital i Danica Traditionel

For Danica Traditionel er de indirekte omkostninger af en helt anden karakter. I Danica Traditionel afholdes en del af omkostningerne kollektivt. Disse omkostninger fastsættes i forbindelse med opgørelsen af Danica Pensions årsregnskab. Yderligere specifikation af omkostningerne findes i bilag 4.

Alle elementer, som fratrækkes rentegruppernes kollektive bonuspotentiale, og ikke tilskrives kundernes opsparinger som bonus, er defineret som omkostninger. Det gælder:

- Betaling for ansvarlig kapital inkl. risikotillæg
- Overførsel til/fra skyggekonto
- Investeringsomkostninger

Omkostninger, som afholdes kollektivt, trækkes ikke fra kundens individuelle opsparing direkte, men har betydning for, hvor stor en bonus Danica Pensions kunder kan få, og kaldes derfor indirekte omkostninger.

For at kunderne kan få indtryk af, hvor meget de samlede omkostninger er for deres pensionsordning, opgøres og vises de indirekte omkostninger for den enkelte pensionsordning. Omkostningerne for den enkelte aftale afhænger af, hvilken rentegruppe aftalen er placeret i. Ved opgørelsen af indirekte omkostninger følger Danica Pension de retningslinjer, som brancheforeningen Forsikring & Pension (F&P) har udarbejdet.

De indirekte omkostninger vedrørende rentegrupper fordeles beregningsmæssigt til kunderne på baggrund af deres opsparings størrelse ultimo året. For kunder, der ikke har en opsparing ultimo, anvendes dog halvdelen af opsparingen primo.

En række af de elementer, der indgår i de kollektivt afholdte omkostninger i Danica Traditionel er baseret på tal, der findes i regnskabet. De indirekte omkostninger opdateres årligt.

#### Indirekte omkostninger - Danica Traditionel

- **Betaling for ansvarlig kapital**
  - Betaling til Danica Pensions ejer Danske Bank (risikotillæg) og andre (ansvarlig lånekapital) for den sikkerhed det giver, at de stiller kapital til rådighed for Danica Pension. Den ansvarlige kapital står som sikkerhed for, at kunderne kan få udbetalt de garanterede ydelser, også selvom der f.eks. måtte være ekstreme forhold på de finansielle markeder.
- **Overført til/fra Skyggekonto**
  - I år med underskud udskydes betaling af risikotillæg og dermed omkostningsbelastning til år med overskud. Populært sagt føres det udskudte beløb over på en såkaldt skyggekonto. Når der er overskud til at dække den udskudte betaling, trækkes den fra skyggekontoen og indgår som omkostning i ÅOP.
- **Omkostninger ved investeringsvirksomhed**
  - Administrations- og forvaltningsomkostninger i både eksternt og direkte forvaltede aktier og obligationer (blandt andet omkostninger i Investering, Økonomi og Risikostyring m.v. i Danica Pension).
  - Direkte handelsomkostninger (kurtage og omkostninger i forbindelse med handel med derivater m.v.)
  - Omkostninger vedr. ejendomsinvesteringerne. Administrationsomkostninger i kapitalfonde (private equity) og lignende.
  - Administrationsomkostninger i investeringsforeningsafdelinger, der indgår i Danica Traditionel.

Værd at bemærke:

- Alle elementer som fratrækkes rentegruppernes kollektive bonuspotentiale, og ikke tilskrives kundernes opsparinger som rentebonus, er defineret som omkostninger.
- 'Betaling for ansvarlig kapital' omfatter både Risikotillæg og Merrente for ansvarlig lån.
- Skyggekontoen indgår i beregningen af kollektivt afholdte omkostninger med de faktiske bevægelser. Det kan medføre udsving i ÅOK og ÅOP fra år til år.
- Investeringsomkostninger omfatter væsentlig flere omkostninger, end der umiddelbart fremgår af regnskaberne.
- Omkostninger i fund of funds på alle niveauer er regnet med ved opgørelsen af investeringsomkostningerne.

Afgrænsninger:

- I overensstemmelse med Forsikring & Pensions definition af ÅOP indgår indirekte handelsomkostninger, hvor disse indgår som en del af den handlede kurs (spreads), ikke.

- Ved fordeling af indirekte omkostninger til de enkelte kunder anvendes kundens opsparring ultimo året som fordelingsnøgle. For kunder, der ikke har en opsparring ultimo f.eks. som følge af afgang, anvendes dog halvdelen af primo opsparingen.

## 4 ÅOK - forsikring

I kontooversigten vises betalinger for forsikringsdækningerne enkeltvis. Det er følgende:

- Dækning ved tab af erhvervsevne (inklusive fritagelse for indbetaling (præmiefritagelse))
- Dækning ved dødsfald
- Danica Sundhedssikring
- Dækning ved visse kritiske sygdomme
- Betaling for garanti
- Herudover vises også et eventuelt risikooverskud.

I priserne for de enkelte forsikringer indgår som oftest administrationsomkostninger i forbindelse med forsikringsdækningerne. Disse omkostninger indgår i ÅOK forsikring.

For sædvanlige individuelle livsforsikringsdækninger samt de solidariske dækninger for kollektiv tab af erhvervsevne(KTAE) og solidarisk død opgøres administrationsomkostningerne som det omkostningstillæg, der er tilknyttet dækningen (typisk et procenttillæg af nettoindbetalingen). For garantier tilknyttet markedsprodukterne Danica Balance og Danica Link beregnes ingen administrationsomkostninger, derimod indgår hele betalingen for garantien som omkostning.

For øvrige solidariske dækninger beregnes omkostningerne skematisk, og der anvendes samme satser for alle forsikringer. Det drejer sig om sundhedssikring, kritisk sygdom og Forenede Gruppeliv (som består af død, tab af erhvervsevne og kritisk sygdom). Omkostningerne beregnes som betalingen for forsikringsdækningen ganget med den respektive omkostningssats.

Henset til størrelsen af omkostningerne vedrørende forsikringsdækninger vurderes det rimeligt at anvende en pragmatisk metode.

|                    | Dækning                 | Omkostningssats |
|--------------------|-------------------------|-----------------|
| Danica             | Visse kritiske sygdomme | 15,00%          |
|                    | Sundhedssikring         | 15,00%          |
| Forenede Gruppeliv | Død                     | 3,50%           |
|                    | Invaliditet             | 3,50%           |
|                    | Visse kritiske sygdomme | 3,50%           |

Hertil kommer de indirekte omkostninger i form af risikotillæg, som trækkes i risikogruppernes kollektive bonuspotentiale. Fordelingen af denne omkostning til kunderne sker på baggrund af årets betalinger til forsikringsdækninger.

Afgrænsninger:



- Administrationsomkostningerne vedrørende forsikring beregnes og vises kun for hele regnskabsår.
- For visse solidariske dækninger anvendes nogle skematiske beregninger.
- Ved fordeling af omkostningerne vedrørende risikogrupperne til de enkelte kunder anvendes den numeriske værdi af kundens betalinger til forsikringsdækningerne.

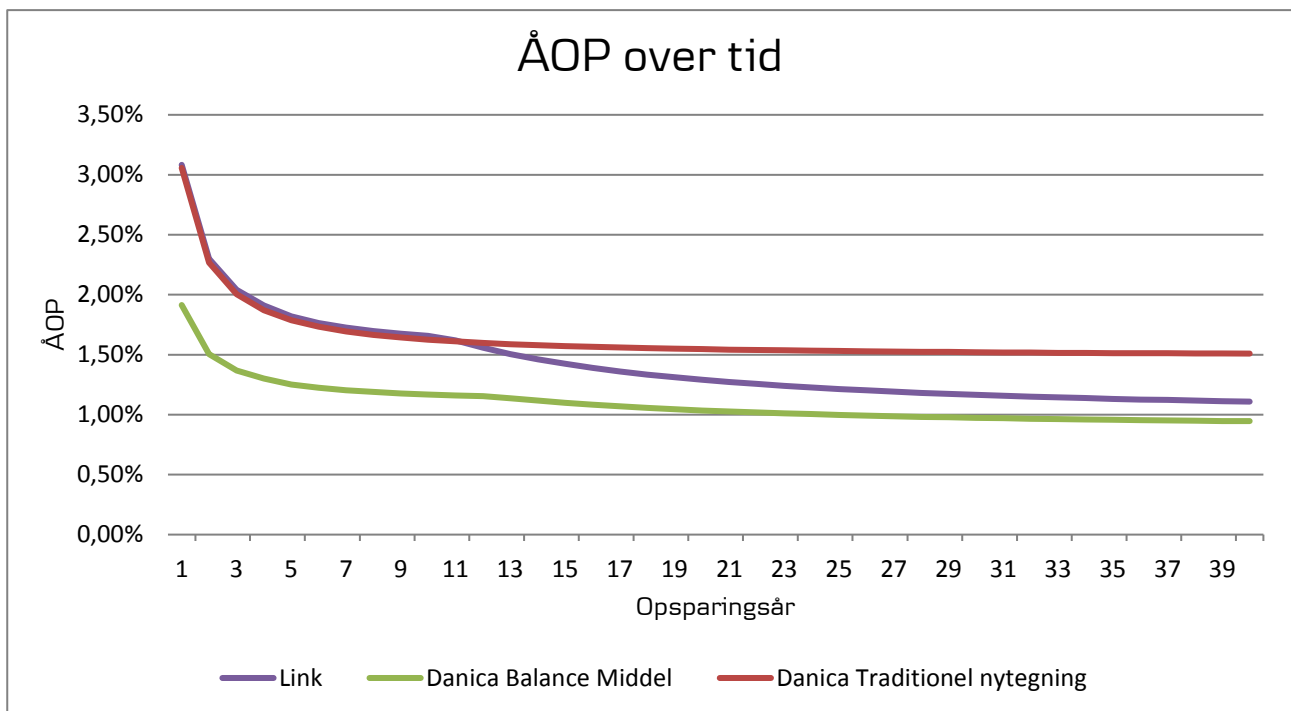
## 5 ÅOP

Årlige omkostninger i procent - ÅOP - er beregnet som  $\text{ÅOK} / \text{Saldoen ultimo året}$ .

For en god ordens skyld skal det bemærkes, at ÅOP således beregnes på baggrund af et enkelt års opgørelse. Begrebet kan således for eksempel ikke sammenlignes med ÅOP som anvendes ved lånefinansiering.

Særligt i begyndelsen af den enkelte aftales løbetid kan ÅOP antage lidt højere værdier end normalt.

Ligeledes vil der for opsparinger, der er under udbetaling, kunne ses højere årlige omkostninger i procent end gennemsnitligt, da saldoen er faldende.



- Årlig indbetaling på 50.000 kroner til en firmaordning. Beregningerne er uden en eventuel omkostning til garanti.

ÅOP er gennemsnitligt lavest i Danica Balance og højest i Danica Traditionel og Danica Link. Det er den langt højere grad af ekstern fondsforvaltning, som medfører den højere ÅOP i Danica Link. I Danica Traditionel er det især investeringsomkostninger, der giver et højt ÅOP.

Værd at bemærke:

- ÅOP er et 1-årigt begreb.
- ÅOP kan svinge fra år til år og vil især i starten af en aftales løbetid være højere end på sigt.
- Begrebet kan ikke sammenlignes med ÅOP som anvendes ved lånefinansiering.

## 6 Beregning af afkast

På kontooversigten får kunder med markedsprodukter oplyst deres individuelle afkast før PAL i procent for en given periode. Afkastet beregnes som den interne rente for opsparingens betalingsrække.

Afkastet i procent er et såkaldt *pengevægtet* afkast, hvor der ved beregningen tages højde for de løbende ind- og udbetalinger på opsparingen. Det betyder blandt andet, at på en opsparing med løbende indbetalinger vil fondsafkastene i den sidste del af den givne periode have større betydning for det samlede pengevægtede afkast end fondsafkastene i den første del af perioden, da der er flere penge under forvaltning sidst i perioden.

Værd at bemærke:

- Afkastet beregnes efter alle investeringsomkostninger er trukket fra.
- Der beregnes både pro anno afkast og afkast for perioden hvis perioden er længere end et år.
- For perioder kortere end et år beregnes periodens afkast.

## 7 Bilag

### 7.1 Bilag 1: Beregning af ÅOP i investeringsfonde

Investeringsfondenes Årlige Omkostninger i Procent (ÅOP) består af summen af tre komponenter:

- Total Expense Ratio (TER)
- 1/7 del af summen af fondens maksimale emissionstillæg og indløsningsfradrag (der medtages 1/7 del, da det antages, at fonden ejes i 7 år)
- De direkte handelsomkostninger i forbindelse med porteføljeplejen i fonden (de direkte handelsomkostninger omfatter kurtage samt eventuelt handelsafgifter og skatter men ikke indirekte handelsomkostninger, hvor disse er en del af den handlede kurs (kursspreads).

TER omfatter følgende: beholdningsprovision - som er honorering af distributionskanaler, honorar for investeringsrådgivning/porteføljevaltning, gebyr til depotselskab og udgifter til investeringsforeningens administration (løn og honorarer, husleje, kontorhold, it).

De danske investeringsforeninger offentliggør som minimum realiserede opgørelser af ÅOP en gang årligt i forbindelse med investeringsforeningens aflæggelse af årsregnskabet. ÅOP'erne er offentligt tilgængelige på Investeringsfondsbranchens hjemmeside ([www.investering.dk](http://www.investering.dk)).

De udenlandske fondsforvaltere offentliggør ikke omkostningsnøgletal i stil med ÅOP. F&P har i stedet henstillet til, at pensionselskaberne beregner ÅOP for udenlandske fonde som summen af den enkelte investeringsfonds TER samt et yderligere omkostningstillæg, som fastlægges af F&P. Den enkelte fonds omkostningstillæg afhænger af, om fonden investerer i aktier eller obligationer, i aktiver fra de udviklede lande eller ikke-udviklede lande (emerging markets) samt om den er aktivt eller passivt forvaltet.

#### TER-tillæg for udenlandske investeringsfonde med obligationer, bp.

| Aktivt forvaltede |                      | I alt | Passivt forvaltede |                      | I alt |
|-------------------|----------------------|-------|--------------------|----------------------|-------|
| Udviklede lande   | Ikke-udviklede lande |       | Udviklede lande    | Ikke-udviklede lande |       |
| 3 bp.             | 11 bp.               | 7 bp. | 1 bp.              | 0 bp.                | 1 bp. |

#### TER-tillæg for udenlandske investeringsfonde med aktier, bp.

| Aktivt forvaltede |                      | I alt  | Passivt forvaltede |                      | I alt  |
|-------------------|----------------------|--------|--------------------|----------------------|--------|
| Udviklede lande   | Ikke-udviklede lande |        | Udviklede lande    | Ikke-udviklede lande |        |
| 14 bp.            | 31 bp.               | 22 bp. | 7 bp.              | 14 bp.               | 10 bp. |

Kilde: Forsikring & Pension LP-information 33/16

## 7.2 Bilag 2: Specifikation af investeringsomkostninger for Danica Balance

Gældende estimater for ÅOP ultimo 2016

| Danica Balance             | Estimat for ÅOP 2016 |
|----------------------------|----------------------|
| DP Offensiv                | 1,17                 |
| DP Mix                     | 0,93                 |
| DP Defensiv                | 0,85                 |
| DP Korte obligationer      | 0,42                 |
| DP Lange Obligationer      | 0,58                 |
| DP Ultralange Obligationer | 0,58                 |

For DP Offensiv, DP Defensiv, DP Korte Obligationer, DP Lange Obligationer og DP Ultralange Obligationer er de anvendte forventede ÅOP for 2016 fastlagt ud fra de faktiske realiserede regnskabsmæssige ÅOP for 2015.

DP Mix blev oprettet primo 2016, så for denne fond er det forventede ÅOP beregnet ved en sammenvejning af 25 procent af ÅOP for DP Offensiv og 75 procent af ÅOP for DP Defensiv. De anvendte vægte er baseret på, at DP Mix som udgangspunkt vil investere 25 procent af formuen i offensive investeringer og 75% i defensive investeringer.

Alle Danica Balance fondene var ved udgangen af 2015 afdelinger af Kapitalforeningen Danske Invest, og ÅOP'erne er beregnet af Danske Invest Management, som administrerer afdelingerne.

Nedenfor følger en oversigt over, hvordan investeringsomkostningerne for regnskabsåret 2015 (som ligger til grund for estimatet for ÅOP for 2016) er opgjort for de forskellige typer aktiver i Balancefondene.

| Fastlæggelse af investeringsomkostninger | Metode  |
|--|---|
| Børsnoterede og unoterede aktier         | Investeringsomkostningerne for børsnoterede og unoterede aktier omfatter direkte handelsomkostninger, gebyrer til depotselskaber, betalinger til forvaltere samt administrationshonorar til Danske Invest Management. |
| Obligationer                             | Investeringsomkostningerne for obligationer omfatter direkte handelsomkostninger, gebyrer til depotselskaber, betalinger til forvaltere samt administrationshonorar til Danske Invest Management.                     |
| Afledte finansielle instrumenter         | Investeringsomkostningerne omfatter depotgebyrer og direkte transaktionsgebyrer.<br><br>Der er ikke betalt særskilte omkostninger i forbindelse med sikkerhedsstillelse.  |
| Indenlandske investeringsforeninger      | For en Balancefonds investeringer i andre indenlandske underafdelinger er opgørelsen af investeringsomkostningerne i underafdelingerne baseret  |

|   |  |
|---|--|
|   | <p>på underafdelingernes faktiske omkostninger i årsregnskaberne for 2015.</p> <p>I de tilfælde, hvor der er udbetalt provisioner eller rabatter for investering i en underfond, er disse tilfaldet den investerende Balancefond, og de er derfor modregnet i opgørelsen af underfondens omkostningsbelastning.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Balance ikke ejer 100% af en underafdeling, medregnes en andel af omkostningerne i fonden svarende til Danica Balances ejerandel.</p>   |
| Udenlandske investeringsfonde                       | <p>Opgørelsen af investeringsomkostninger for udenlandske investeringsfonde er baseret på summen af forvalternes opgørelser af Total Expense Ratio og direkte handelsomkostninger (opgjort relativt til AUM i fonden) afholdt i fonden i 2015.</p> <p>Der udbetales ikke provisioner fra nogen af de benyttede udenlandske investeringsfonde.</p> <p>Summen af Total Expense Ratio og direkte handelsomkostninger er multipliceret med størrelsen af Danica Balances investering i den pågældende investeringsfond.</p> <p>I nogle tilfælde betaler Danica Balance det faste rådgivningshonorar for investeringer i en udenlandsk underfond uden for fondsstrukturen. I disse tilfælde indgår rådgivningshonoraret ikke i underfondens Total Expense Ratio, men indgår i stedet i opgørelsen af Balancefondens direkte rådgivningshonorarer.</p> |
| Alternativ kredit fonde                             | <p>Investeringsomkostningerne inde i Alternativ kredit fonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.1 (Private Equity).</p>   |
| Hedgefonde  | <p>Investeringsomkostningerne i Hedge fonde er beregnet på baggrund af forvalternes opgørelser af de faktiske omkostninger.</p> <p>De opgjorte investeringsomkostninger i den enkelte Hedgefond er beregnet som summen af fondens Total Expense Ratio (inkl. Performance fees) og de direkte transaktionsomkostninger i 2015 multipliceret med markedsværdien af Danica Balancefondens investering i fonden.</p> <p>Betalte eller hensatte performance fees i en Hedge fond indgår i beregningen af fondens TER.</p>   |
| Direkte ejede investeringer, fx skovselskaber       | <p>Investeringsomkostningerne er beregnet på baggrund af de faktiske omkostninger.</p>   |
| Total Return Swap med afkast fastsat på baggrund af | <p>Investeringsomkostningerne for en Total Return Swap indgået med Danica Pension og skrevet på Danica</p>   |

|  |   |
|--|---|
| ejendomsafkastet i datterselskab ejet af Danica Pension. | <p>Pensions fuldt ejede ejendomsselskab er opgjort ved at multiplicere swappens eksponering med ejendomsselskabets investeringsomkostningsprocent (beskrevet i bilag 4).</p> <p>Ved beregningen af ÅOP belastes Danica Balance dermed med de samme investeringsomkostninger, som det ville have været tilfældet, hvis Danica Balance i stedet var medejer af ejendomsselskabet.</p> |
|--|---|

### 7.3 Bilag 3: Specifikation af investeringsomkostninger for Danica Link 2016

Gældende estimater for ÅOP i investeringsfondene i Danica Link pr. ultimo 2016.

De forventede ÅOP'er for fondene i Danica Link opdateres som udgangspunkt hvert forår i forbindelse med de danske investeringsforeningers regnskabsafregninger. Fastlæggelsen af ÅOP tager for alle fonde udgangspunkt i det på dette tidspunkt senest tilgængelige regnskabstal.

For danske investeringsfonde benyttes de officielle ÅOP'er.

For udenlandske investeringsfonde benyttes Total Expense Ratio plus F&Ps tillæg for handelsomkostninger plus et estimat for valutaomvekslingsomkostningerne ved betaling for den udenlandske fond i fremmed valuta periodiseret over 7 år.

ÅOP i Danica Valg er beregnet med udgangspunkt i sammensætningen af de underliggende investeringsfonde.

| Navn  | ÅOP  |
|---|------|
| C WorldWide/Asien                                 | 2,38 |
| C WorldWide/Danske Aktier                         | 1,90 |
| C WorldWide/Globale Aktier                        | 2,05 |
| Danske Invest Bioteknologi                        | 1,20 |
| Danske Invest Danmark - Akkumulerende             | 1,47 |
| Danske Invest Danmark Indeks                      | 0,65 |
| Danske Invest Dannebrog Mellemlange Obl.          | 0,62 |
| Danske Invest Danske Korte Obligationer           | 0,41 |
| Danske Invest Danske Lange Obligationer           | 0,64 |
| Danske Invest Europa Fokus - Akkumulerende        | 1,83 |
| Danske Invest Europa Højt Udbytte - Akk           | 1,75 |
| Danske Invest Europa Indeks                       | 0,71 |
| Danske Invest Europa Indeks BNP                   | 0,71 |
| Danske Invest Europa Small Cap                    | 1,93 |
| Danske Invest Europa Valutasikret - Akk           | 1,66 |
| Danske Invest European Corporate Sustainable Bond | 1,18 |
| Danske Invest Fjernøsten                          | 1,90 |
| Danske Invest Global StockPicking - Akk           | 1,73 |
| Danske Invest Globale Indeksobligationer - Akk    | 0,78 |
| Danske Invest Globale Virksomhedsobligationer     | 1,07 |
| Danske Invest Japan                               | 1,63 |

| Navn   | ÅOP  |
|--|------|
| Danske Invest USA - Akkumulerende            | 1,51 |
| Danske Invest Østeuropa                      | 1,99 |
| Omlægningsafdelingen                         | 0,42 |
| Danica Link Indeks Danske Obligationer       | 0,12 |
| Danica Link Indeks Globale Aktier            | 0,19 |
| Danica Link Parkering                        | -    |
| BlackRock Emerging Markets                   | 2,22 |
| BlackRock European Fund                      | 2,00 |
| BlackRock Global Dynamic Equity              | 2,10 |
| BlackRock Global Government Bond             | 1,05 |
| BlackRock Global SmallCap                    | 2,03 |
| BlackRock US Basic Value                     | 2,01 |
| BlackRock World Agriculture Fund             | 2,36 |
| Fidelity Active Strategy - Asia <sup>1</sup> | 4,28 |
| Fidelity Active Strategy - Europe            | 2,10 |
| Fidelity Asian Special Situations Fund       | 2,23 |
| Fidelity China Consumer                      | 2,28 |
| Fidelity European Smaller Companies Fund     | 2,11 |
| Fidelity Global Financial Services Fund      | 2,19 |
| Fidelity Global Industrials Fund             | 2,24 |
| Fidelity Global Opportunities Fund           | 2,19 |
| Fidelity Global Technology Fund              | 2,19 |

|   |      |
|---|------|
| Danske Invest Kina                      | 2,06 |
| Danske Invest Mix Obligationer          | 0,86 |
| Danske Invest Norden Indeks             | 0,69 |
| Danske Invest Nye Markeder              | 1,87 |
| Danske Invest Nye Markeder Obligationer | 1,30 |
| Danske Invest Nye Markeder Small Cap    | 2,00 |

|   |      |
|---|------|
| Fidelity Latin America                      | 2,33 |
| JPMorgan US Select Equity Fund              | 2,00 |
| NN Sustainable Equity                       | 2,03 |
| SKAGEN Global <sup>2</sup>                  | 1,32 |
| Skagen Kon-Tiki <sup>2</sup>                | 2,00 |
| T. Rowe Price - Global High Yield Bond Fund | 1,32 |

1. AOP er inklusive performance fee på 1,88 procent.

2. For Skagens investeringsfonde er benyttet faktiske handelsomkostninger i stedet for F&Ps tillæg

## 7.4 Bilag 4: Specifikation af kundernes indirekte omkostninger for Danica Traditionel

### Satser for 2016

| Omkostninger afholdt kollektivt vedrørende rentegrupper | Rentegrp 1<br>(nye kunder) | Rentegrp 2<br>(lav garanti) | Rentegrp 3<br>(middel garanti) | Rentegrp 4<br>(høj garanti) |
|---|----------------------------|-----------------------------|--------------------------------|-----------------------------|
| Betaling for ansvarlig kapital                          | -0,66%                     | -0,88%                      | -1,23%                         | -1,74%                      |
| Overført til/fra skyggekonto                            | -0,02%                     | -1,81%                      | -0,02%                         | 0,00%                       |
| Omkostninger ved investeringsvirksomhed <sup>1</sup>    | -0,83%                     | -0,81%                      | -0,97%                         | -1,39%                      |
| Omkostninger afholdt kollektivt i alt                   | -1,51%                     | -3,50%                      | -2,22%                         | -3,12%                      |

1) Alle omkostninger, som er relateret til investering, er samlet her. Omfatter porteføljevaltnings- og performancehonorarer, andel af Danica's administrationsomkostninger som vedrører investering, depotgebyrer, transaktionsomkostninger mv., porteføljevaltningshonorar til ejendomsadministratorer, forvaltningsgebyr Danske Invest, forvaltningsgebyr Private Equity.

Det skal bemærkes, at de procentsatser, der er anført i tabellen, er de satser, der anvendes ved beregning af indirekte omkostninger. Satserne er højere end de procenter, der vil fremgå af finanstillørens hjemmeside vedrørende markedsdisciplin, idet de procenter beregnes af en lidt større hensættelsespost - for eksempel indgår kollektivt bonuspotentiale og akkumuleret værdiregulering i den opgørelse.

| Omkostninger afholdt kollektivt vedrørende risikogrupper (i pct. af betaling til forsikringsdækningerne) | Privat  | Firma   | Pensionist |
|--|---------|---------|------------|
| Risikotillæg - Traditionel   | -14,66% | -27,45% | 0,00%      |
| Risikotillæg - Markedsrente <sup>1</sup>   | -16,59% | -18,57% | 0,00%      |

1) Risikotillægget vedr. markedsrenteprodukter er opgjort for de første 11 måneder af 2016 samt sidste måned for 2015.

Nedenfor følger en oversigt over, hvordan investeringsomkostningerne er opgjort for de forskellige investeringsaktiver i Danica Traditionel.

En del af investeringsomkostningerne indgår under post 2.7 i Danica Pensions regnskabsopgørelse, og disse opgøres således under punkt 9 i afstemningsskemaet i bilag 8. De resterende investeringsomkostninger indgår ikke i regnskabspost 2.7, og disse opgøres derfor under punkt 10 i afstemningsskemaet i bilag 8.

For en række investeringsaktiver fastsættes investeringsomkostningerne på baggrund af tabellerne B.2.1-5 i bilag 2 i Forsikring & Pensions LP-information 33/16. I disse tilfælde angives det, hvilken tabel der er benyttet.

| Fastlæggelse af investeringsomkostninger | Metode   |
|--|--|
| Børsnoterede og unoterede aktier         | Forvaltnings- og administrationsomkostninger, performance fees, depotgebyrer og direkte handelsomkostninger indgår i regnskabsposten 2.7 "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed".   |
| Obligationer                             | Forvaltnings- og administrationsomkostninger, performance fees, depotgebyrer og direkte handelsomkostninger indgår i regnskabspost 2.7.  |
| Afledte finansielle instrumenter         | Depotgebyrer, direkte transaktionsgebyrer og særskilte omkostninger i forbindelse med sikkerhedsstillelse indgår i regnskabspost 2.7.  |
| Indenlandske investeringsforeninger      | <p>For investeringer i indenlandske investeringsforeninger er opgørelsen af investeringsomkostningerne baseret på afdelingernes faktiske omkostninger i årsregnskaberne for 2016.</p> <p>De herved beregnede forvaltnings- og administrationsomkostninger, depotgebyrer og direkte handelsomkostninger er medregnet i ÅOP.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Pension ikke ejer 100% af en afdeling, medregnes en andel af omkostningerne i fonden svarende til Danica Pensions ejerandel.</p>   |
| Udenlandske investeringsfonde            | <p>Opgørelsen af investeringsomkostninger for udenlandske investeringsfonde er baseret på summen af forvalternes opgørelser af Total Expense Ratio og direkte handelsomkostninger (opgjort relativt til investeringerne i fonden) afholdt i fonden i 2016.</p> <p>Der udbetales ikke salgsprovisioner fra de benyttede udenlandske investeringsfonde.</p> <p>Summen af Total Expense Ratio og direkte handelsomkostninger er multipliceret med størrelsen af Danica Pensions investering i den pågældende investeringsfond, og dette omkostningsbidrag indgår i beregningen af ÅOP, men det er ikke inkluderet i regnskabspost 2.7.</p> <p>Typisk betaler Danica Pension det faste rådgivningshonorar for investeringer i udenlandske investeringsfonde uden for fondsstrukturen. I disse tilfælde indgår rådgivningsomkostningerne ikke i fondens Total Expense Ratio, men er i stedet opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p> |



|                                     |  |
|-------------------------------------|--|
| <p>Private Equity fonde</p>         | <p>Investeringsomkostningerne inde i Private Equity fondene er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.1. Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p> <p>I de tilfælde, hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i Private Equity fonde, er disse rådgivningsfees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p>                      |
| <p>Private Equity Fund of Funds</p> | <p>Investeringsomkostningerne i Private Equity Fund of Funds fonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.2. Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i Private Equity Fund of Funds er disse rådgivningsfees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p>         |
| <p>Alternativ kredit fonde</p>      | <p>Investeringsomkostningerne inde i Alternativ kredit fonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.1 (Private Equity). Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p> <p>I de tilfælde, hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i Alternativ kredit fonde, er disse rådgivningsfees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p> |
| <p>Infrastrukturfonde</p>           | <p>Investeringsomkostningerne i Infrastrukturfonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.4. Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i Infrastrukturfonde er disse rådgivningsfees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p>                                   |
| <p>Skov og Landbrugsfonde</p>       | <p>Investeringsomkostningerne i Skov og Landbrugsfonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.5. Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i skovfonde og landbrugsfonde er disse rådgivningsfees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p>                      |
| <p>Ejendomsfonde</p>                | <p>Investeringsomkostningerne i ejendomsfonde er beregnet på baggrund af satserne i tabel B.2.3. Disse omkostninger indgår i ÅOP, men ikke i regnskabspost 2.7.</p>  |

|  |   |
|--|---|
| <p>Hedgefonde</p>  | <p>Investeringsomkostningerne i Hedgefonde er beregnet på baggrund af forvalternes opgørelser af de faktiske omkostninger.</p> <p>De opgjorte investeringsomkostninger i den enkelte Hedgefond er beregnet som summen af fondens Total Expense Ratio (inkl. Performance fees) og de direkte transaktionsomkostninger i 2016 multipliceret med markedsværdien af Danica Pensions investering i fonden.</p> <p>For nogle hedgefonde er der foretaget et delvist skøn over TER og de direkte handelsomkostninger for 2016. Disse skøn er foretaget ved at justere de seneste tilgængelige regnskabstal (ultimo september - ultimo november) med fondens afkastudvikling siden regnskabsopgørelsen.</p> <p>I de tilfælde hvor Danica Pension har betalt rådgivningsfees, forvaltningsfees eller performancefees uden for fondsstrukturen i forbindelse med investering i hedgefonde er disse fees opgjort separat og inkluderet i regnskabspost 2.7.</p>          |
| <p>Direkte ejede ejendomme</p>                                     | <p>Omkostninger relateret til den investeringsmæssige pleje af de direkte ejede ejendomme, herunder omkostninger til porteføljemanagement og juridisk rådgivning indgår i regnskabspost 2.7.</p>  |
| <p>Unoterede ejendomsselskaber, herunder minoritetsbesiddelser</p> | <p>Ved opgørelsen af ÅOP inkluderes omkostningerne relateret til den investeringsmæssige pleje af ejendomsinvesteringerne, herunder omkostninger til porteføljemanagement og rådgivning samt eventuel performance fee til porteføljemanagerne. Det samme er tilfældet for omkostningerne forbundet med at drive ejendomsselskaberne, herunder revision og regnskabsudarbejdelse.</p> <p>Derimod indgår ikke udgifter forbundet med ejendommenes løbende drift.</p> <p>I de tilfælde, hvor et ejendomsselskab har investeret i andre ejendomsselskaber er de tilsvarende omkostninger i disse underliggende ejendomsselskaber også indregnet i ÅOP.</p> <p>I de tilfælde, hvor et ejendomsselskab ikke er 100% ejet af Danica Pension er omkostningerne korrigeret i forhold til Danica Pensions ejerandel.</p> <p>En del af de opgjorte investeringsomkostninger indgår i regnskabspost 2.7, mens de resterende omkostninger er inkluderet separat i ÅOP.</p> |
| <p>Øvrige omkostninger forbundet med investeringsvirksomhed</p>    | <p>Danica Pensions interne omkostninger forbundet med investeringsvirksomhed samt øvrige</p>  |

|  |  |
|--|--|
|  | rådgivningshonorarer, som ikke hidrører fra en specifik aktivklasse, indgår i regnskabspost 2.7. |
|--|--|

## 7.5 Bilag 5: Oversigtsskema i henhold til henstilling fra Forsikring & Pension

| Omkostningselement                     | Metode/kilde  | Fordelingsnøgle   |
|--|---|---|
| De samlede administrationsomkostninger | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.1<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.1<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             |
| De samlede investeringsomkostninger    | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.2.2<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1 og 3.2.1  | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.2.2<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1 og 3.2.1  |
| Risikoforrentning af al basiskapital   | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.2.2 og afsnit 4<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 4 | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.2.2 og afsnit 4<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 4 |
| Garantibetaling                        | Traditionel:<br>- Ikke relevant<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             | Traditionel:<br>- Ikke relevant<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             |
| Mægleromkostninger                     | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.1<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             | Traditionel:<br>- Se afsnit 3.1<br><br>Markedsrente:<br>- Se afsnit 3.1             |

## 8 Afstemningsskema i henhold til henstilling fra Forsikring & Pension

| Nr. | Post  | Gennemsnits-<br>rente | Markeds-<br>rente | Samlet |
|-----|---|-----------------------|-------------------|--------|
| 1a  | Summen af ÅOK oplyst til kunder   |                       |                   | 3.943  |
| 1b  | Summen af ÅOK fordelt på kunder, der enten har forladt selskabet, eller hvor policen er afgangsført         |                       |                   | 152    |
| 1c  | Summen af ÅOK for bestande hvor ÅOK ikke er relevant  |                       |                   | 156    |
| 1d  | Summen af endnu ikke oplyst ÅOK   |                       |                   | 0      |
| 1   | ÅOK i alt   |                       |                   | 4.251  |
| 2   | Administrations- og erhvervsomkostninger, jf. resultatopgørelsen  | 405                   | 325               | 730    |
| 3   | Leje af egen domicilejendom   | 1                     | 0                 | 1      |
| 4   | Mægleromkostninger  | 5                     | 25                | 30     |
| 5   | Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber   | 0                     | 0                 | 0      |
| 6   | Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelse                                  | 0                     | 0                 | 0      |
| 7   | Administrations- og erhvervsomkostninger forbundet med SUL-forsikringer, jf. regnskabet                     | 38                    | 50                | 88     |
| 8   | Over-/underskud på administrations- og erhvervsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost) | -57                   | -172              | -229   |
| 9   | Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen  | 547                   | 187               | 734    |
| 10  | Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.                        | 505                   | 1.118             | 1.623  |
| 11  | Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)                 | 0                     | 0                 | 0      |
| 12  | Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen (modregningspost)                                     | -32                   | -187              | -219   |
| 13  | Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti  | 1.455                 | 45                | 1.500  |
| 14  | Garantibetalinger   | 0                     | 70                | 70     |
| 15  | Omkostnings- og risikoresultat  | -63                   | 0                 | -63    |
| 16  | Øvrige omkostninger, der kan specificeres   | 0                     | 0                 | 0      |
| 17  | I alt   | 2.804                 | 1.462             | 4.265  |
| 18  | Forskel mellem 1 og 17  |                       |                   | -14    |

Alle beløb er i mio. kr. Post 1c indeholder policer uden opsparingsprodukter samt omkostninger vedrørende hensættelser til aktuelle invalide.

## 9 Erklæringer

### 9.1 Erklæring fra Danica Pension

Det er vores opfattelse, at metodebeskrivelsen er udarbejdet i overensstemmelse med henstillingen fra Forsikring & Pension om metodebeskrivelser (LP-Info 33/16).

Det er endvidere vores opfattelse, at beregningen af ÅOK og ÅOP samt de metodemæssige valg, som der er redegjort for i den kvalitative del af metodebeskrivelsen, er i overensstemmelse med henstillingen fra Forsikring & Pension om omkostninger, herunder beregning af de kundespecifikke ÅOK'er og ÅOP'er (LP-Info 33/16).

Endelig er det vores opfattelse, at afstemningen mellem summen af de kundespecifikke ÅOK'er og årsregnskabet samt selskabets øvrige registreringer er udarbejdet i overensstemmelse med henstillingen fra Forsikring & Pension (LP-Info 33/16).

Lyngby, den 18. maj 2017



Bo Søndergaard,

Vicedirektør



Jesper Olesen,

Chief Risk Actuary

## 9.2 Revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

### Erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

#### Til ledelsen i Danica Pension

Vi har i overensstemmelse med Forsikring & Pensions henstilling i LP-information 33/16 foretaget en gennemgang af metodebeskrivelse, afstemningsskema og beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK (årlige omkostninger i kroner) og ÅOP (årlige omkostninger i procent) for Danica Pension for 2016.

Selskabets metodebeskrivelse og afstemningsskema er dateret den 18. maj 2017.

Vores konklusion udtrykkes med begrænset grad af sikkerhed.

#### Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for, at metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt beregning og fordeling af omkostningselementer ved opgørelsen af ÅOK og ÅOP er udarbejdet i overensstemmelse med LP-information 33/16.

#### Revisors ansvar

Vores ansvar er på baggrund af vores gennemgang alene at udtrykke en konklusion om, hvorvidt selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med ISAE 3000, Andre erklæringer med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt i overensstemmelse med vejledningen i LP-information 33/16 fra Forsikring & Pension med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse og selskabets øvrige registreringer.

Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab er underlagt international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og anvender således et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre etiske krav i FSR - danske revisors retningslinjer for revisors etiske adfærd (Etiske regler for revisorer), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.

Det udførte arbejde er foretaget ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregen- nemgang, og vi har herunder påset, om

- selskabet beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som selskabet har beskrevet i metodebeskrivelsen
- der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet, og årsregnskabet for 2016 samt selskabets øvrige registreringer
- de metodemæssige valg, som selskabet har redegjort for i metodebeskrivelsen, er anvendt i afstemningsskemaet
- selskabet har udarbejdet en afstemning af, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på selskabets kunder, samt at
- selskabet har godtgjort, at det ÅOK og ÅOP, som den enkelte kunde oplyses om, svarer til de omkostninger, som selskabet beregningsmæssigt har pålignet kunden.

Det udførte arbejde har ikke omfattet:

- Kontrol af fordelingen af de opgjorte omkostninger mellem de enkelte kunder samt den enkelte kundes oplysninger om ÅOK og ÅOP.

#### Konklusion

Ved det udførte arbejde er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at selskabets beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP ikke i al væsentlighed er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og selskabets øvrige registreringer.

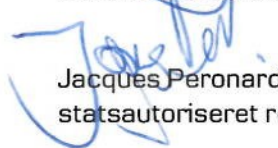
København, den 18. maj 2017

**Danske Bank**  
Group Internal Audit



Dorthe Tolborg  
Revisionschef

**Deloitte**  
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab  
CVR-nr. 33 96 35 56



Jacques Peronard  
statsautoriseret revisor